

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Mgr. Filipem Skřivanem ve věci

žalobce: **M. R.**, nar. X, st. příslušnost X
zastoupen JUDr. Petrem Novotným, advokátem
sídlem Archangelská 1568/1, Praha 10

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 6. 2021, č. j. OAM-171/ZA-ZA11-VL16-2021,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 3. 6. 2021, č. j. OAM-171/ZA-ZA11-VL16-2021, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení **8 228 Kč** do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce, advokáta JUDr. Petra Novotného.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou dle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“). Konstatoval, že žalobce je státním příslušníkem Ukrajiny, která se ve smyslu § 2

vyhlášky ministerstva vnitra č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, považuje, s výjimkou Krymu a části Doněcké a Luhanské oblasti, za bezpečnou zemi původu. Žalobce přitom neprokázal, že v případě jeho problémů v zemi původu (obava z povolání k výkonu vojenské služby) nelze Ukrajinu za bezpečnou zemi považovat a není možné využít ochrany kompetentních státních orgánů.

II. Obsah žaloby

2. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce včasnou žalobu. Namítá, že se bojí návratu na Ukrajinu v důsledku probíhajícího dlouhodobého vnitrostátního ozbrojeného konfliktu. Současně se obává, že by byl s vysokou pravděpodobností povolán do armády a následně nasazen do bojových operací, když by tak byl reálně ohrožen na svém životě. Ozbrojený konflikt na Ukrajině nepolevuje, naopak v poslední době nabývá na intenzitě. Žalobce v této souvislosti upozorňuje zejména na doplňkovou ochranu dle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Žalobce proto navrhuje, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

3. Žalovaný ve svém vyjádření odkazuje na napadené rozhodnutí, v němž se zabýval všemi okolnostmi případu a srozumitelným způsobem odůvodnil, proč žalobce neprokázal, že v jeho případě nelze Ukrajinu považovat za bezpečnou zemi původu. Na své rozhodnutí v podrobnostech odkazuje a navrhuje, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

IV. Posouzení věci krajským soudem

4. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
5. Žaloba je důvodná.
6. Podle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu se pro účely tohoto zákona rozumí bezpečnou zemí původu stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, kde:
 1. obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům a k brozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu,
 2. který jeho občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí z důvodů uvedených v § 12 nebo § 14a,
 3. který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků, a
 4. který umožňuje činnost právnickým osobám, které dohlíží nad stavem dodržování lidských práv.
7. Podle § 16 odst. 2 zákona o azylu se jako zjevně nedůvodná zamítne žádost o udělení mezinárodní ochrany, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který ČR považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze. Základem vnitrostátní úpravy konceptu bezpečných zemí původu je směrnice č. 2013/32/EU ze dne 26. června

2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany („procedurální směrnice“). Ta v bodu 40 své preambule uvádí, že *pokud lze třetí zemi pokládat za bezpečnou zemi původu, měly by mít členské státy možnost označit ji za bezpečnou a vycházet z domněnky, že je pro daného žadatele bezpečná, pokud žadatel neprokáže opak.*

8. Podle krajského soudu v nynější věci nejsou splněny podmínky pro aplikaci § 16 odst. 2 zákona o azylu, a to právě pro důvody, které korespondují se žalobními body. Ukrajina totiž (i při odhlédnutí od dlouhodobě problematické situace v Doněcké a Luhanské oblasti) za současné situace nesplňuje podmínky pro zařazení na seznam bezpečných zemí původu ve smyslu zákona o azylu a procedurální směrnice.
9. Krajský soud musí uznat, že v době rozhodování žalovaného situace na Ukrajině (přes lokální napětí od roku 2014) sama o sobě nevedla k nemožnosti i nadále Ukrajinu považovat za bezpečnou zemi původu. Ozbrojený konflikt byl izolován v Doněcké a Luhanské oblasti na východu země. Branná povinnost je zcela legitimní povinností, pokud je plněna v regulérní armádě demokratického právního státu, v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a pokud je respektována možnost odepření jejího výkonu z důvodu svědomí či náboženského přesvědčení, nebo přinejmenším, pokud takové odepření výkonu vojenské služby není trestáno nepřiměřenými nebo diskriminačními sankcemi (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020 – 45). Nic nenasvědčuje tomu, že v době rozhodování žalovaného tyto podmínky nebyly splněny. Naopak z informací o zemi původu vyplývá, že do vojenských operací byli nasazováni výhradně příslušníci profesionální armády nebo vycvičení dobrovolníci.
10. To se však změnilo ve čtvrtek 24. 2. 2022, kdy na velké části území Ukrajiny po invazi Ruské federace vypukl mezinárodní ozbrojený konflikt.
11. Krajský soud shledal, že v tomto případě tu jsou podmínky pro prolomení obecné zásady zakotvené v § 75 odst. 1 s. ř. s., podle něhož „[p]ři přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.“
12. Z judikatury správních soudů jednoznačně plyne, že jedním z důvodů k prolomení zásady koncentrace řízení je aplikace čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Podle něj členské státy EU musí zajistit, aby měl žadatel v řízení o udělení mezinárodní ochrany k dispozici účinný opravný prostředek, jehož podstatou je alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně posouzení jak skutkové, tak právní stránky věci, které je úplné a *ex nunc* (tj. podle stavu ke dni rozhodnutí soudu). Podle čl. 52 odst. 1 procedurální směrnice se povinnost zajistit účinný opravný prostředek ve smyslu čl. 46 odst. 3 této směrnice vztahuje na žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané po 20. 7. 2015. S ohledem na včasné neprovedení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice do vnitrostátního právního řádu, má toto ustanovení přímý účinek, jedná-li se o žádost o mezinárodní ochranu podanou po rozhodném datu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2017, č. j. 1 Azs 194/2017 – 30, nebo ze dne 15. 1. 2016, č. j. 5 Azs 20/2015 – 35). Právě krajský soud je v tomto případě soudem, který má povinnost zajistit úplné a *ex nunc* posouzení opravného prostředku podaného proti rozhodnutí žalovaného.
13. V rámci soudního řízení lze při aplikaci čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice uplatňovat pouze takové nové skutečnosti, které žadatel o udělení mezinárodní ochrany buď nemohl

bez svého zavinění uvést již v řízení před správním orgánem, anebo k jejich neuvedení měl ospravedlnitelný důvod (nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16).

14. V tomto případě není pochyb o tom, že *válka na Ukrajině představuje novou skutečnost, kterou žalobce nemohl uplatnit ve správním řízení*. Krajský soud k této skutečnosti musel přihlédnout z moci úřední. Bez ohledu na dispoziční zásadu, která se ve správním soudnictví obvykle uplatní. Byť z čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice neplyne požadavek, aby soudy ve správním soudnictví z vlastní iniciativy aktivně dohledávaly případné nové důvody pro udělení mezinárodní ochrany, i Nejvyšší správní soud již připustil, že mohou nastat určité zcela specifické situace, za nichž soudy ve správním soudnictví budou muset přihlédnout i k okolnostem nenamítaným žadatelem o mezinárodní ochranu. Za takovou specifickou situaci Nejvyšší správní soud označil například *vypuknutí válečného konfliktu na území celé země původu žadatele o mezinárodní ochranu* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020 – 27). Současná situace na Ukrajině podle krajského soudu představuje přesně takovou situaci, kterou je třeba zohlednit z moci úřední.
15. Zároveň má krajský soud za to, že konflikt na Ukrajině představuje skutečnost obecně známou, kterou není třeba dokazovat při jednání. Jedná se v tomto případě o jinou situaci, než tomu bylo ve věci řešené Nejvyšším správním soudem v rozsudku ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020 – 27. Tímto rozsudkem Nejvyšší správní soud vytýkal Krajskému soudu v Brně, že za notorietu považoval vojenskou operaci spočívající ve vpádu ozbrojených sil Turecka do severní Sýrie kontrolované kurdskými milicemi. Podle Nejvyššího správního soudu se nejednalo o skutečnost, která by byla všeobecně známá, ale spíše o takovou skutečnost, s níž se krajský soud seznámil v rámci své úřední činnosti, popř. o ní dotčený soudce věděl s ohledem na jeho zvýšený zájem o problematiku zahraniční politiky (viz bod 24 citovaného rozsudku).
16. V případě války na Ukrajině se však krajský soud domnívá, že se o obecně známou skutečnost jedná. Každý člověk na světě s přístupem k internetu nebo televizním, rozhlasovým či novinovým zprávám o vypuknutí války ví. Nařizování jednání jenom proto, aby krajský soud provedl dokazování ve vztahu k této nové skutečnosti, by nemělo praktický smysl. Absence ústního jednání nijak nezasáhne do práv účastníků řízení. I sám žalovaný v současné době zřejmě minimálně tuší, že jeho negativní rozhodnutí, vesměs vycházející z toho, že Ukrajina je bezpečnou zemí původu, ve světle hrozivých událostí poslední dnů neobstojí.
17. Krajský soud zatím nijak nehodnotí intenzitu ozbrojeného konfliktu odehrávající se na Ukrajině. Tato nelehká úloha bude na žalovaném. Boje na Ukrajině se již ovšem neomezuji „pouze“ na část Doněcké a Luhanské oblasti, ale dotýkají se velké části jejího území, včetně hlavního města Kyjeva. Lze odkázat například na předběžné opatření Evropského soudu pro lidská práva ze dne 1. 3. 2022 (blíže viz <https://bit.ly/3HxrjKM>). Štrasburský soud v něm na návrh Ukrajiny, aby vydal předběžné opatření vůči Rusku kvůli „masivnímu porušování lidských práv ruskými vojsky během vojenské agrese proti suverénnímu území Ukrajiny“, při vyhovění tomuto návrhu vzal v potaz „současnou vojenskou aktivitu, která byla zahájena dne 24. února 2022 v různých částech Ukrajiny a domnívá se, že vyvolává skutečné a trvalé riziko vážného ohrožení porušení práv civilního obyvatelstva zaručených Úmluvou, zejména podle článku 2 (právo na život), 3 (zákaz mučení a nelidského

či ponižujícího zacházení nebo trestání) a 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života) Evropské úmluvy o lidských právech.“ [přeložil a zvýraznil krajský soud]. Jedná se o natolik významnou změnu poměrů v zemi původu žalobce, že rozhodnutí žalovaného z tohoto důvodu nemůže obstát.

V. Závěr a náklady řízení

18. Krajský soud zrušil rozhodnutí žalovaného z důvodu podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., protože s ohledem na pozdější skutkový vývoj, který soud musel vzít podle čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice v potaz, skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje rozsáhlé nebo zásadní doplnění. V novém řízení žalovaný bude muset přihlédnout též k aktuální (zejména bezpečnostní a lidskoprávní) situaci na Ukrajině, která tu bude v době jeho rozhodování a jejíž podobu momentálně nelze s ohledem na dramatický vývoj těchto dnů spojený s bezprecedentní vojenskou agresí Ruské federace vůči Ukrajině předvídat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2022, č. j. 5 Azs 82/2020 – 64, bod 34 *in fine*). Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
19. O nákladech řízení soud rozhodl dle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci měl plný úspěch ve věci žalobce, proto má právo na náhradu nákladů řízení. Při rozhodování vycházel krajský soud z toho, že zástupce žalobce učinil 2 úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby) po 3 100 Kč podle § 7, § 9 odst. 4 písm. d), a § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), a dále má nárok na 2 režijní paušály po 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Jelikož zástupce žalobce je registrovaným plátcem DPH, je třeba k nákladům zastoupení přičíst částku 1 428 Kč, která odpovídá 21% sazbě daně. Celkem je tedy žalovaný povinen žalobci na nákladech řízení nahradit částku 8 228 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce, advokáta JUDr. Petra Novotného.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnícké vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 3. března 2022

Mgr. Filip Skřivan, v. r.
samosoudce